

آراز افسانه سي

آراز، آراز، خان آراز

سلطان آراز، خان آراز

سن ائيله دين بو چايين

دورى سويون قان، آراز!

آرازين شمال ساحيلينده يئرلشن ارگونش داغى مغرور بير ادا ايله دؤشيني ايره لى چكه
رك، آرازين جنوب ساحيلينده كى خسته و كيمسه سيز بير اوشاق كيمى مور گوله ين
قاراداغا باخيردى.

باشى غوغلار گورموش قاراداغ ايله، اوستى گول بوتالى ارگونش داغينين آراسيندان، تا
اوزاقلارا قدر آخوب گئدن آراز چايى گورونور.

آداما ائله گلير كى، آراز قاراداغين اتكلرينه تۆخونوب كئچن زمان، اونين اوزونى كدر
بورويور، درين خيالا دلاراق كئچميشيني خاطيرلاير.

ارگونش داغينين سينه سيندن قاراداغا باخاندا، او هميشه يورغون گورونور. بلكه ده اؤنى
آيريليق حسرتى يورموشدور. او بلكه ده مين فلاكت نتيجه سينده قاپ-قارا قارالميش
اوزونى آرازين شماليندا كى ارگونشين ايستى سينه سينه سويكه يوب دينجلمك ايسته بير.

نه ايچون بو چايا آراز دئميشلر؟ قاراداغين آدينى كيم قويوموشدور؟ نارين-نارين اسن
كولكلرى ايله اوزلرى اوخشاين ارگونشين آدى هارادان گلמידير؟

خلق بو ناغىلى بئله سويله بير:

بو يئرلرده بير-بيرينه چوخ مهربان اوچ قارداش ياشارميش. بونلارين ياخشى ميوه باغلارى،
محصول لى اكين ساحه لرى، سرين سولى، تالا بولوتلى، شير-شير بولاقللى يايلاقلارى

وارمیش. یای فصلی بو قارداشلار قویون سورولرینی، آت ایلخیلارینی، دیزی قارا، گوزی قارا بوغالی ناخیرلارینی بو یایلاقلاردا ساخلارمیش.

بوردا هامو بیر قازانوب، هامو بیر یئیە رمیش. هارادا ائل اوستینه باسقین اولسایمیش، او زمان بو ایگید قارداشلار قلینج باغلايوب آت مینه ر، یاغیلاری اؤلکه دن قووارلارمیش. بو قارداشلارین بویوگنین آدی داغ، اورتانجینین آدی ار، کیچیگنین آدی ایسه آراز ایمیش.

آراز غضبلە ننده دلی چای کیمی آشوب داشارمیش. دعوا میدانیندا نعره چکنده بوغاز آتلار قولون سالارمیش، قولقلارین پرده لری پارتلارمیش. داغ نهنګ بیر داغ کیمی دشمن اوخلارینا سینه گره رمیش. ار ایسه هارای ووراندا داغلار- داشلار سسلە نرمیش، ووروش میدانیندا ار کیمی دوگوشرمیش.

بیر ایل قیش سویوق کئچدی. یامان اؤلدی، قار پوسکوردی، چوغون اؤلدی، بوران اؤلدی. آخار سولار بوز باغلادی. داغلار- دره لر اوزلرینه آغ پرده لی اورتوک سالدی.

قاری دشمن آلتی دفعه آت اؤیناتدی، میدان آچدی. بو اوچ قارداش لاپ قاباقدا قیلینج ووروب اوخ آتدیلا. دیری داغین سینه سینده باش کسیدلی، قان توکولدی. یئنه دشمن مغلوب اولوب دالی- دالی گری قاچدی. قار اریدی، بوز یوخ اؤلدی. یئرین اوزی یاشیلاندى، غنچه گوللر گؤی شالینی باشلاریندان آلوب آتدی. نانه، ریحان یال- یاماجا عطر ساچدی. مرد اوغوللار آت بئلینده قیرغی کیمی اوتوراراق، جديرلاردا آت چاپدیلا، قیلینج ووروب، اوخ آتدیلا. قیز- گلینلر اوزلرینه بزه ک ووروب جلوه لندی. یاقوت رنگلی دوداقلاردا تبسملر ظاهر اؤلدی. باخ،

بو زمان بیر ازدحام دیری داغدا دالغانلندی، بیر طرفده آغ دوه لر مرواريله بز نمیشدی. بیر طرفده کهر آتلار آياق دؤیوب کیشنه شیردی، بیر طرفده قیز- گلینلر آل- یاشیلا بورونموشدی. بیر طرفده اوزان الدهه قوپوز دوتوب سوز اؤینادیر. قاباق یاندا آغ ساققاللار یئرییردی، آغیر- آغیر. بو دسته نین قاباغینجا: آغ مرجاندان، کهربادان، مینجیقلاردان، سینه بندی پاریلدايان مخمر یهر دولت آتی گورونیردی. ایکی نفر زر جلوودان دوتوب آتی چکیردیلا. یاقوتلاردان نقش اولونموش، فیروزه دن قاش قویولموش، قبه لری آلماسلاردان یارادیلیمیش بیر قیزیل تاج گورونیردی. سنبل نشان، آلمان نشان، بوینوزلی قوچ، ساغمال

اینک قیزیل تاجین اوزه رینه چکیلمیشدی. بو قیزیل تاج یوز یاشیندا دنیا گورموش، باش آغارتمیش، سوزی دوغری، اوره گی پاک بیر آتاین، بیر آنانین اینده ایدی. اونلار قاباقدا گئدیردیلر.

آئل آخیشوب بو اوچ قارداشین قاپوسینا ییغیلدی. آراز، اونین آرخاسینجا قارداشلاری ایله باش اگدیلر، باغیر باسدیلار. آغ ساققاللارین ایندن اؤپدیلر.

ائل آرازی اللرینده گؤیه قالدیردی. آرازین ادینا آلقیش اوجالیدی. قیزیل تاجی گتیره ن، قوجا آتا، قوجا آنا آرازین لاپ یانینا گلدیلر، بو خوشبختلیک تاجینی اونین باشینا قویدولار. آرازی دولت آتینا میندیردیلر. هامو بیر آغیزدان خیر دعا سؤیله دی. ائل باباسی آرازا یاخین گلدی. اونا چوخلی - چوخلی نصیحت ائتدی. ائل آچارینی، ائل گونشینین اوره گینی اونا تاپشیردی. سونرا اوزونی جماعته دوتوب اوجادان دئدی: ائل ییلسین، اوبا ییلسین کی، بو گوندن بئله آراز بیزیم قدر ییلن خانیمیز، عدالتلی سلطانیمیز اولاجاق.

آرازین خان تیکیلمه سی شرفینه بویوک قوناقلیقلا وئریلدی.

ائللر خانی ایش باشینا کئچن گونی امر ائيله دی وزیرینه: بویونلاردان کونده لری، آیقلاردان زنجیرلری پارچالایوب آتماق گره ک. اول ال چاتمایان، اؤخ باتمایان سرت قلعه لر تیکیلمه لی. مدرسه لر آچیلمالی، دردلیلری دردسیز ائده ن، کونوللره الهام وئره ن ایگیدلرین شرفینه دیز قاتلایوب، باش سیندیروب داستان یازان شاعرلره، اوشاقلارا تعلیم ائده ن عالملره، خسته لره شفا وئره ن طبیبلره حرمت اؤلسون، طاووس کیمی جلوه له نن قیز - گلینلر، سنبل بغلی، شمشاد بویلی گنج اوغلانلار، آزاد گزوب دولانسینلار.

آراز خانین امری یئرینه یئتیریلدی.

آیدان - آیا، ایلدن - ایله، آراز خانین اؤلکه سینده یئنی یوللار چکیریلدی، یئنی ائولر تیکیریلدی، بارلی باغلار سالینیردی، بئش ایل کئچدی. بو اؤلکه نین هر طرفی وار اینده ن آشدی - داشدی.

بیر گون آراز، محالینی گزمگه چىخدى. او، تىك آتلاندى، دولت آتینی تىك سوزدیردى. باشى قارلى داغلار آشدى، بۇل میوه لى باغلار كئچدى. آغیر-آغیر سورولرى، خام ساخلانمیش ایلخیلاری، بولوت-بولوت ناخیرلاری كئچوب گئتدى.

هانسی كنده اوز دوندردى، اوجا-اوجا قلعه لره، بویوك-بویوك شهرلره قدم باسدى، هامو گوله-گوله چىخوب اۇز خانینی قارشىلادی.

اج الینده ن جانا گلن، باشقاسیندان زیان چكه ن آداملارا راست گلمه دى. اوغورلیقدان، يول كسندە ن بیر سوز ائشیتمه دى.

خان اۇلكه نى چوخ شاد گۆردى، قلبى گولدى، اۇز ایشیندن راضى قالدى. سرايینا گئتمه ك ایچون گرى دۇندى.

اۇلكه ده بیر خایین وارمیش. ائل وجدانینی، ائل ناموسینی تاپدالارمیش. سعادتدن، آزادلیقدان، عزیز گوندن، خوش سلامدان، هر اویماقا توى-بایرامدان، داغا بیتە ن لاله لردن، یاز بزه گى گول-چیچكدن، گوزه للردن، گۆیچكلردن، يول گوسترن، ادب وئره ن، گله جكى گورنلردن، ائل قدرینی ییلنلردن اوزاق قاچان بیر آدام ایلمیش. آراز خانین زر تاجینی اۇز باشینا قویماق ایچون گئجه-گوندوز دوشونرمیش. بو اۇلكه یه نئچه دفعه دشمن گلمیش، هاموسینا يول گوسترن، خبر وئره ن بو حيله گر خایین اولموش.

قوجالارا حرمت ائده ن، جوانلارا قیمت وئره ن عقل كانى، ائل دایاغى، اۇلكه دردین، وطن دردین دائم چكه ن آراز خانین اۇلوسینه قرار وئرمیش.

او، فرصتی فوت ائتمه یوب، ائل خانینن تىك باشینا اۇز اۇلكه سینی، عزیز اولان وطنینی گزمه ك ایچون گئتمه سینی یاغیلارا خبر وئردى.

یاغیلارا سؤیله دى كى، ائلر خانى، داغ آسلانى سرايینا قاییداندا، داغ آراسى او داربندله بلور آخان، لپه ووروب گۆیه قالخان مرجان چایین اوزه ریندن طاق سالینمیش خدافرین کورپوسیندن كئچه جكدیر. لنگیمه یین، بجید اولون. خدافرین کورپوسینین، میس قایناقلى هورگوسینین هر طرفین حلقه له یین، دیری دوتین آراز خانى.

پارس آدلى بىر نفر ياغىلار يى باشچىسى ايدى. اۆزگە لرىن مالىنى يئە ن انسانلارى قول ائىلە يىن، يورد داغيدان، ائولر يىخان ياغىلار يىن بو باشچىسى امر ائە دى وزىرىنە: پهلوانلار سلاخلانسىن، سوارىلر آت اۆيناتسىن. اۆن مین آدام جمع ائىلسىن، آراز خانىن سرايىنا هجوم اۆلسون. مین نفرلىك بىر دستە دە خدافرىن كورپوسىنى هر طرفدن حلقە لە سىن. ائللر خانى او آراز خان، گلوب اۆردان كئچە ن زمان، دوتوب منىم حضورىمە كئىرسىنلر. دىرى داغىن سىنە سىندە ائللر خانى آراز خانىن بر - بزه گى، بلور رنگلى، زمردنشان، باغچاباغلى، ياشىل باغلى، گور سرايى تىكىلمىشىدى.

يازىن سىرىن گئجە سى ايدى. مرجان چايى گۆزگى كىمى پارىلدايان قوجاغىندا، گوزل آيىن گوموش رنگلى تئللرىنى چىمدىرىدى. عىسى - موسى قوشلارىنىن كسىك - كسىك نغمە لرى هر طرفە يايىلىدى. دىرى داغىن جنوبىندان اسن كولك، كئىردىگى گوزى ياشلى بولوتلارلا گوموش آيىن گول اوزونە پردە چكدى. يئر اوزونە گوز گورمە يىن، اوغرولا سىرداش اولان، ياغىلار يول گوسترن بىر قارائلىق ساكن اۆلدو.

گئجە يارىسى خايىن وايس ياغىلارلا بلدچىلىك ائە - ائە آراز خانىن سرايىنىن كنارىنا گلوب چىخدى. ائل خايىنى، اطرافىنا شاملار يانان، زمرد نشان، آينا كىمى ايشىق ساچان، گور سرايى ياغىلارلا نشان وئردى. دۆرد طرفدن هجوم اۆلدى. شىپورلارىن قورخونج سسى هر طرفە يايىلىدى. بو هجومدان يئر ترپندى، گۆى قارالدى. قاراكولك اسن زمان شعلە وئرن شاملار سۆندى. اۆخلار ياغىش كىمى ياغدى. ائولر ياندى كوله دۆندى. قىلىنج سسى هر طرفە يايىلىدى، يارالى آت، قۆلسوز آدام اينىلتىسى قولاقلىرى باتىرىدى. قارى دشمن ائل سرايىنى تئز كئچىردى اۆز الينە.

مادىان آتلار بوغازلاندى، آغ دوه لر قطارلاندى، قىزىل، گوموش خورجونلار دۆلدىرىلدى، پارس ائلىنە آپارىلدى. اوجا داغلار شوخ ترلاندلار، ايگىد جانلار، آزاد گزن قىز - گلنلر، گول - چىچكلر اۆلكە سىندە ماتم چۆكدى افقلىرە.

ايندى سىزه خدافرىن كۆرپوسىندن خبر وئرىم: مین گناھسىز كۆرپە لرىن، اوزى نورلى مین قۆجانىن، مينا گردن مین گوزە لىن، اوجا بۆيلى، قارا گۆزلى، لاله اوزلى مین گلننن، تمىز اورە ك، مین بىر قىزىن قانىن ايچن، دارا چكن، دشمن اۆلان باشچى پارسىن بىر امرىلە مین دلاور خدافرىن كۆرپوسىنى حلقە لىدى.

ائللرخانى اۇ عزيز خان، ائلين اۇغلى اۇ پهلوان، خدافرين كۇرپوسيندن آت اۋينادوب كئچن زمان، مين آدامين ششبر اۋخى دۋلى كىمى اوزه رينه ياغديريلدى.

نعره چكدى ائللرخانى، داغ سسلندى، داش سسلندى. دومان چۆكدى يئر اوزونه، قوشلار قاناد سالوب كئچدى. قيزيل قىلينچ چيخدى قيندان، گۆى اوزونده برق ويردى. جئيران يئريش دولت آتا مهميز ووردى، ائللرخانى آت سچرايوب ايلديريم تك دوشدى دشمن اۋرتاسينا، دولت آتى حريص - حريص كيشنه يه رك لاپ اوره كدن داغ - دره يه صدا سالىدى.

اۋنين سسى بئلينده كى پهلوانا قووت وئردى. ائللرخانى شوقه گلدى. ساغا - سۋلا قىلينچ ويردى. چۆخ پهلوان كلله سىنى قانقال كىمى بيجوب تۆكدى. مين دلاور دسته - دسته قىلينچ ووروب اۋخ آتديلار. يئنه آراز ائللرخانى محكم دوردى آت اوستينده. مين بير قىلينچ، مين بير اۋخون ضربه سيندن دولت آتى قان ايچينه غرق اۋلموشدى. كمندچيلر آرخا ياندان كمند آتوب آراز خانا، اۋنى چكوب آت بئليندن تئز ييخديلار قورى يئر، قۇللاريني باغلاديلار. آياق يالين، پاى - پيادا آرازخانى، ظاليم پارسين حضورينه گتيرديلر. پارس، آراز اياخين گلوب سۋيله دى كى، اى دلاور! اگر دئسه ن داغين يئرين، بيل كى سنه اۋلوم يوخدور.

ائللرخانى ديله گلدى: اى ائللىرى دۇستاق ائدن، قوجالارا ظلم ائيله ين، جوانلارا زندان كسن، آنالارين جگرينه، اۋ مقدس اوره گينه چارپاز - چارپاز داغلار چكن آزغين ياغى! ايگد اۋلان، مرد اوغوللار اۋلوميندن قۇرخماميشدير.

پارس بو سوزدن غضبلندى، امر ائله دى جلادلارا: باشين كسين با آسلانين، بدننده مرجان چايين دورى آخان گور سويونا آتين آخا - آخا گئتسين!

آخشام چاغى داغ دوشيندن، قۇلى باغلى ائل خانىنى قىلينجلى بير ظالم جلاد، بير نئچه ده دشمن اهلى مرجان چايا انديريردى. بونى گۇرچك سينه لره داغ چكىلدى، جگرلرده لكه قالىدى. گۆى كيشنه دى، آجىغيندان داغ - دره يه نعره سالىدى. قارارلىق دا چيچكلرين اوزه رينه پرده چكدى. نازلى گونش داغ داليندا گيزله نه رك قان آغلادى، قان گوروندى.

كول ديبينده تر گۆيرميش بۇيىنى بو كوك بىغشه لىر، باغ قۇيىنۇندان، داغ دۇشىندىن، عطرى گلن گول-چىچىكلەر، داش ديبىندىن ظاهر اۆلان آينا سولى سرچشمه لىر قان آغلادى، قان گورۇندى. مرجان چايىن كىنارىندىن توراج، كىلىك اوچوب كىتدى اوزاقلارا. بىر ماتمه بورۇنمۇشدى ياشىل باغلار، گور مۇشه لىر. يىتته دشمن ال چىكمه دى ائللەر خانى خان آرازدان.

ائىل خانىنى ياواش-ياواش مرجان چايىن كىنارىنا كىتىردىلەر. بىر سىلدىرىم قايالىغىن اوزه رىنه چىخاردىلار، اۆلوم اۆنى حقله مىشىدى. بونى آراز ياخشى بىلىر. اونا گوره وطنيله وداعلاشماق اىستە بىردى. گوز كىزدىرىدى كىنىش داغلار، خيالى اوچدى اوزاقلارا، كىندوب چىخدى كىز داغا، اوردان قاناد چالوب كىچىدى آغ اۆرتوكلى شاه داغىنا، شاه داغيله سلاملاشىدى. بىردىن-بىره يادا دوشدى: قىر قاووللار، چىل تۇراجلار، آغ كىرانلار يوردى اۆلان موغان دوزى، قاناد چالدى، اۆ يىرلەر، شاعرلىرىن، عالملىرىن، نقاشلارىن، سراى تىكىن معمارلارىن عزيز يوردى تىرىزه ده سفر ائتدى.

وطنىنىن ھەر يىرىنى خيالىله كىزدى. لاپ آخىردا قارداشلارى: داغى، ارى خايطىرلادى. شىرىن-شىرىن اۆپۇشمە مىش نشانلىسى ائىل گوزە لى خيالىندىن سوزدى كىچىدى.

ياز گونىنه غمزه ساتان، آى-اولدوزا گوز-قاش آتان ائىل گوزلى، ائللەر قىزى، سرايدا كى ووروشمالار اۆلان كىتچە قاچوب گلوب گوللى داغدا كىزلىنىشىدى.

ائىل چىچىكى آخشام اوستى گوللى داغدان مرجان چايا مايىل-مايىل باخان زمان، بىردە گۆردى نشانلىسى آراز خانى قۇلى باغلى بىر سىلدىرىم قايالىغىن اوزه رىنه چىخارتمىشلار. ائىل گوزلى يقىن ائتدى: دشمن اۆنى اۆلدوره كىك، ناحق يىره قان توكە كىك. جان آتدى كى داغدان انوب كىلىسىن، آرازايىله وداعلاشىسىن، بىردىن-بىره دوشۇندى كى ياغى اۆنى اسىر ائدر، ناموسىنى تاپدالايار. اۆ، آرازىن ناموسىنى آرازدان دا اوستون دوتموش، اۆنا گوره داغ دوشىندە اووچى وورموش، قىلب ائويندىن يارالانىمىش، بۇيىنى بو كوك بىر مارال كىك، آرازخانىن ياغىلارىن قارشىسىندا دورماسىنى دىردلى-دىردلى سىر ائدىردى. اۆنون كۆنول گۆيرچىنى پرواز ائدوب قاناد چالدى، اوچدى-اوچدى، گلوب قۇندى آراز خانىن سىنه سىنه. اۆنىن لاپچىن گۆزلىرىندىن،

در توکولن دوداغیندان اۆپدی - اۆپدی، هئچ دۆیمادی! یئنه اوره ک تاب دوتمادی، کۆنول اونا امر ائيله دی: داغ سوناسی، ائل گوزلی آچدی ظریف دوداغینی، دیله گلدی: آند وئیریم سحر - سحر باش قالدیران ساری تئللی زر گونشه، آند وئیریم گۆی اوزونین مرواریسی اولدوزلارا! تۆخونمايین آرازيما، تۆخونمايین ائل اؤغلونا! ظالم جلادا! نشانلييام، آراز منيم آداخليمدير، تۆخونمايین اؤ مقدس سئوگيليمه. بيز سئویشدیک، گوروشمه دیک. زمان بيزه یؤل وئرمه دی تۆی ائيله یوب گردک قوراق. قۆلین سینسین ظالم جلادا! اوجا بۆیلی آرازيما ال وورما سن!...

ائللر قیزی اوزاقدایدی، جلاد اۆنی ائشیتمه دی.

قۆلی باغلی ائلرخانی قایالیغین کلله سینده، مرجان چایین ساحلینده سار اوولامیش شاهین کیمی، قییا باخان قارتال کیمی گورونیردی. قانسیز جلاد بیردن - بیره قیلینچ چکدی، آراز خانین بۆینون ووردی. اؤ مغرور باش گول بدنن آیریلاراق یئره دوشدی. ائل خانین زر پالتاری آق قان ایله چیل - چیل اۆلدى. ائله بیل کی، آغ ایپکده داغ لاله سی سريلمیشدی.

امره گوره آراز خانین بدنینی داشغین سئله توللادیلار. مرجان چایی اؤز خانینی آلدی بلور قوجاقینا. اۆنین تمیز دوری سویی قان آغلادی، قان گوروندى.

طوفان اۆلدى، یاغیش یاغدی، قارانلیق دا عزراییل تک چۆکدی یئرین سیننه سیننه، هامو یاتدی، هامی سوسدی. دردلی اوره ک، غملی کۆنول کپیریک بیله چالمادی، صبحه کیمی یاتمادی.

سحر - سحر دان یئرینه صدا دوشدی، گۆی دورولدی. صبا یئلی خیر آتینی مینوب چاپا - چاپا گلدی، قارانلیقی قوودی داغدان، دره لردن. آغ بوخاقلی، زر گئیملی بیر غمزه لی پری کیمی گونش قالخدی یوخوسیندان. کول دیبینده ن بلبل اوچوب قۆندى گولین بوداغینا، ایسته دی کی، وجده گلوب قیزیل گوله نغمه دئسین. اؤ دقیقه آراز خانین اؤلومینی خاطیرلادی. عشقی سوندی، نطقى باتدی، کدرلندی شیدا بلبل.

گوللی داغین چیچگیله گیزله دیلمیش ائل گوزلی، یاواش - یاواش گۆزین آچوب اطرافینا نظر سالدی. بیرده گۆردی: ساغ طرفده آل لاله نین سیننه سیننه داغ چکیلیمیش، بنفشه ده سؤل طرفده بۆنین اگمیش. ائلر قیزی سۆیله دی کی، ای داغلارا زینت وئره ن، شاعرلره

لذت وئره ن تر چىچكلر! نه اۆلموشدور دردلىسينيز؟ شوخ چىچكلر غملى - غملى ائل قىزينا دئدىلر كى،

اى ائل قىزى، ائل چىچكى! بو داغلارين، بو دوزلرين، مئشه لرین، بوتون ائلين، بيزده سنین دردلىرینه شریك اۆلدوق. ائلرخانى آرازخانین اۆلومینه یاس دوتمیشیق. ائل چىچكى گول صباحدان، سوسنلردن، سنبللردن دسته - دسته گول باغلايوب، نشانلىسى خان آرازین گول بدنین چىچكلرله بزه مگه قدم قۆیدی، مرجان چايین ساحلىنه گلوب چىخدى. چۆخ آختاردى، چۆخ دۆلاندی، آرازخاندان بیر نشانه گورونمه دى. اوزون دوتدى مرجان چایا: سن دئمه سن آرازیمین یئرینی، سنى گوروم قان آحاسان، اى تمیز سو! مرجان چایى دیله گلدی: آراز خانین گول بدننى منیم داشغین قوجاغیمدا ایللر بۆیى یاتاقدیر. خان آرازین آل قانیله منیم دورى آخان سويوم قان آغلادی، قان گوروندی.

داغلار، دره لر و بوتون خلق مرجان چايینین بو سوزلرینی ائشیتدی. هامو بیر آغیزدان بئله اۆخودی:

آراز، آراز، خان آراز

سلطان آراز، خان آراز

سن ائيله دین بو چايین

دورى سويین قان، آراز

اؤ وقتدن مرجان چايین آدى آراز قالدی.

پس ائل گوزلى نئجه اولدی؟ بو داغ چىچکینه، آرازسيز یاشاماق چۆخ چتین ایدی. اؤ، قرارا گلدی كى، اۆزینی مرجان چایا آتوب آرازلا گۆروشسین.

ئل گوزلى بو فکرله ((آراز اۆلديريلن)) یئره اوز قۆیدی. همین قاياليغین یانینا چاتمیشدی كى، گوردی وایس، آراز خانین قیزیل تاجینی باشینا قۆیموش، بیر نئچه یاغی ایله قیرخ یئریندن یارا آلمیش پولاد قۆللى، دمیر بدن داغی اسیر دوتوب گتیریرلر.

اٹل چيچگي اؤنى گۆيدە آختاريردى. اودوركى فرصتى فوت ائتمە يوب تەك قالان بىر اؤخونى
كمانا قۇيدى. وايسين اورە گىنين باشىنى نشان آلدى. كمانين آياغىنى چكدى. اؤخ گئدوب
دوز وايسين اورە گىنين باشىنا سانجىلدى. وايس آت بئلىندىن يئره دوشدى. دشمنلر بونى
گورە ركن اٹل قىزىنى دوتماق ايچون آت چاپدىلار. اٹل قىزى تله سىك اٹللر خانى
اؤلديرىلن قاينانين اوستينه چىخدى. اوزىنى كوكره يوب آخان مرجان چايا دوتاراق: اى
كۆپوكلى مرجان چاي! منى دە آرازىمىن قانىله بۇيانان ياقوت رنگلى قوجاغىنا آل، دئىوب
اؤزىنى سويا آتدى.

زىر - زىبادان گئىنىمىش، جواهردن نقش اؤلونموش اٹل گوزلى، بىر اولدوز پارچاسى كىمى
سوزە رك مرجان چايين كوكره يوب آخان كۆپوكلى دالغالارينين قۇينونا دوشدى. ياغىلار
چايين ساحلىنه چاتاندا سويىن اوزە رينه بىر ئىچە چىچك دسته سىنين اخديغىنى گوردىلر.
سونرا دشمن اٹلىلار گرى دؤنوب پلنگ داغى، قۇلى باغلى باشچى پارسىن حضورىنا
گتيردىلر. پارس امر ائتدى: گرەك داغىن سىنه سىنه يئددى چارپاز داغ چكىلسىن. قارا ايلان
درىسىندىن قارا پالتار گئيدىر يلسىن، چؤخ دوگولسىن، چؤخ ازىلسىن، قارا قوللا دونده
رىلسىن، گوللى داغىن كىله سىنده زنجىرله نوب ساخلانىلسىن.

پارسىن امرى يئرینه يئتيرىلدى.

دوگولمكدن داغىن بدننى قاپ - قارا قارالمىشدى. اؤنا قارا ايلان درىسىندىن بىر دست پالتار
گئيدىر مىشىدىلر. خلق اؤنى بو حالدا گوروب قاراداغ دىيە سسلە دى. گوللى داغىن دا آدىنى
اونين آدىله چاغىردىلار. قۇجا آتالار، قۇجا آنالار، هامو بىر آغىزدان بئله بىر باياتى دئدىلر:

من عاشقم قارا داغ

قان آغلاير قارا داغ

داغ ايگيدىن سىنه سىنه

دشمن چكوب قاراداغ

اؤ گوندن بو داغىن آدىنا قاراداغ دئدىلر.

ایندی سیزه اوچونجی قارداش، ار دن خبر وئیریم.

گوللی داغدان قووت آلمیش، آینا سولی قایناقلارین سرین - سرین سویین ایچمیش، مین قوونین، مین قوزونین، مین توغلونین، مین اوچ ایلیک قارا دیشین، اتین یئمیش، سودین ایچمیش، مین قیزیل بوز، مین قمرین، مین گوئی دمیر، مین دایلاغین، ایلخیلارین کئشیکچیسى، مین آیفیرین کوک بئلینه یهر باسوب الیکلری، جئیرانلاری اوولاماغا هر گون گئدن دیزی قارا، گوئی قارا مین بۇغانین، شئشه بوینوز مین جونگه نین، آلتی یاشار مین اوکوزین امگیله یئر شوملامیش، توخوم اکمیش ار اوغلی ار، محاربه گئدن گئجه دشمنلردن مین پهلوان قیروب تۆکدی، مینی نی ده یارالادی. سونرا اوزی سیوری اوغلی مین - بیر اوخدان، مین قیلینجین ضربه سیندن، چوخ یئریندن یارا آلدی. بدنیدن قان چوخ گتتدی. قول بوشالوب، گوز قارالادی. اوره ک دوام گتیرمه دی. او نر بدن آت بئلیندن آشوب دوشدی تورپاق اوسته. قیلینج سسی آرا ویردی، بولوتلار دا یاواش - یاواش گوئی اوزوندن چکیلیردی.

گونین نازلی نشانلیسی غمزه لی آی، قارا بولوت گردگینین آرخاسیندان گوز سوزدیروب باخدی یئرین سینه سینه، بیردن - بیره لاله رنگلی قان سئلینده غرق اولونان بیهوش اولموش اری گوردی. الین آتوب ساچین یولدی، اوزون جیردی. قان توکولدی آل یاناقدان، گول اوزونده لکه قالدی. گونش قالخوب نشانلیسی آیین اوزون قارا گوردی. غضبله نوب سوال ائتدی: ای سئوگیلیم، ایلک نشانلیم، نازلی پری، سویله گوروم، هانسی غریب گول اوزوندن اوپوب سنی دیشله میشدیر؟ من کی سنی چیچکلردن، گوئی باغلاردان، مئشه لردن، سیلدریملی قایالاردان،

درین - درین دریالاردان قیسقانیشام. گوندوزلری سیر ائتمه گه قویمامیشام، آنجاق - آنجاق گئجه وقتی کائناتی دولانماغا یول وئرمیشم.

آی گونشه جواب وئردی: غریب منی گوره بیلمز، من صادق سئوگیلیمه. سنین ار اوغلی ار قان سئلینده بوغولارکن گوردیم اونى، اوندا یولادیم ساچلاریمی، اوندا جیردیم گول اوزومی. بو کدرلی، پیس خبری ائشیدرکن سولدی گونش، سحر - سحر افقلرده قان آغلادی، قان گوروندی.

ایکی نفر قوجا آتا، ایکی نفر قوجا آنا، اری اورادان گوتوره رک مرجان چایین شمالیندا بولوتلارین هر گون نملی دوداغینی تئز- تئز اوپن تونج داغینا گتیردیلر. یارالارین ساریدیلا. قیرخ گون کئچدی، ار آییلدی، یارالاری یاخشی اولدی. هر طرفدن ائل آخیشوب گلدی ارین دسته سینه. ار اوغلی ار خلق گوجیندن قووت آلدی، یاغیلارلا ووروشمالار اوزون ایللر دوام ائتدی. ار اوستینه پارس نسلیندن نئچه شاهلار، نئچه لوپا بیغلی خانلار باسقین ائتدی، مغلوب اولوب دسته سیله غملی- غملی گری دوندی.

ار آخیردا دشمنینه غالب گلدی. خوشبخت، آزاد اولکه قوردی. بویوک دولت و شهرته مالک اولدی. تونج داغینین سینه سینده آزادلیغی، سعادت الی آلمیش خلقین عزیز بایرامینی کئچیردی. بو بایراما زر گونشی دعوت ائتدی. زهره اولدوز ساغ طرفده، غمزه لی آی سول طرفده، اولدوزلاردا آرخا یاندا، نورلی گونش لاپ قاباقدا دوز گلدیلر تونج داغینا.

گونشله ار بو مجلسین لاپ باشیندا اوتوردیلار، اولدوزلاردا تونج داغینین سینه سینه سپه لندی، بو یئرلرین هر طرفی چهلچراغا دونده ریلدی.

تر ساخلانمیش قیز- گلینلر، انلی کوره ک گنج اوغلانلار، آغ ساققاللار، آغ بیرچکلر هامو گولدی بیر اغیزدان، نغمه دئدی بیر دوداقدان. ایشیقینین یاریسینی گونش وئردی دوستی اره. ارده یاندی گونش کیمی، ایشیق ساچدی هر طرفه. خلق سویله دی بیر اغیزدان، بیزیم یاخین دوستیمیز ار، گونشدیر، ار، گونش. او وقتدن تونج داغینین آدینادا ارگونش دئدیلر. ایندی یئنه ارگونشین هر طرفی ایشیق ساچیر، چونکی اونین زحمت آدلی یولداشی وار.

اما بیرده اوز قارداشی قاراداغا باخان زمان اوزون- اوزون کدرله نیر.

تاریخ بئله سویله بیر کی، سعادتله قلبی دوگونن آزادلیغا تئز قووشار. بیر گون گلر قاراداغ دا اوز قارداشی ارگونشله قوجاقلاشوب اوپوشه جک. بیر گون اودا وطنینی یاشاداجاق، یاشاداجاق.

((ستار آخوندوف))

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

گجیل

<http://Gajil.20m.com>